NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04245

A DENKMOL BAYM TAYKHL

Moyshe Levin

The original of this title comes from the permanent collection of the YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מ. לעוויו

א דענקמאל ביים טײַכל

ב

„קינדערפרײַנד".
וואַרשע 1937

נומער
16
בטער יאָרגאַנג

מוישע לעווין

א דענקמאָל בײַם טײַכל

„קינדערפֿרײַנד", וואַרשע 1937

Printed in Poland

M. L E W I N

A DENKMOL BAJM TAJCHŁ

„Kinder-Frajnd", Warszawa 1937

זעצעריי ה. גלאנק, מוראנאווסקע 28 ה. 25

Druk. „R e n o m a", Warszawa

אין דער אַלטער שטאָט ווילנע פליסט אַ טײַכל — די ווילענקע, אַ שמאָל שטראָמיק טײַכל. אויפן וועג פליסט עס דורך בלומיקע לאָנקעס, ברוינע ליימיקע בערגלעך, בלויע וועלדער, און קומענדיק אין שטאָט אַרײַן, באַלעבט עס מיטן פרישן וואַסער די אַרומיקע כאָרעווע שטילע געסלעך.

אין איינעם פון די געסלעך אויף א פרײַען פּלאַץ, נאָענט צום טײַכל, שטייט אַ דענקמאָל. אַלע ווילנער אײַנוווינער—ייִדן, פּאָליאַקן, ליטווינער און קאַראַימער—גייען פאַרבײַ דעם דענקמאָל מיט טיפן ערנסט און אַכטונג. מיט וואַרעמע בליקן פון ליבשאַפט קוקן זיי אויפן דאָזיקן דענקמאָל, וואָס באַשטייט פון עטלעכע פײַן אַרומגעשליפענע שטיינער מיט בלומען באַפּוצט.

וועמען באַערט דער דענקמאָל?

נישט קיין גרויסן מענטשן, נאָר אַ קליין ייִנגל באַערט ער. אַ צוועלפיעריק פּויליש ייִנגל מיטן נאָמען מיעטשיסלאַוו דאָרדזשיק.

און טאַקע מער פון אַלעמען האָבן ליב דעם דאָזיקן דענקמאָל די ווילנער קינדער: ס'איז דאָך זייערער אַ מענטש! וויפל דענקמעלער לעקאָוועד קינדער זענען ביכלאַל פאַראַן אויף דער וועלט? שפּילן זיך ווילנער

קינדער אַרום דענקמאָל גערנער ווי אויף אַנדערע פּלעצער פון שטאָט. מען שטיפט, מען זינגט, מען טאַנצט גלײַך זיי וואָלטן פריילעך געוואָלט מאַכן דעם טויטן קאַלטן דענקמאָל. און אַז כעוורע פון אַנדערע שטעט קומען אַהער צו פאָרן, פרעגן ביי זיי די ווילנער קינ־דער:

– איר האָט שויז געזען דעם דענקמאָל בײַם טײַכל?

– וועלכן דענקמאָל?

– פון מיעטשיסלאַוו דאָרדזשיק! קומט, וועלן מיר אײַך ווײַזן!

און מיט שטאָלץ פירט מען אַוועק די געסט צום פּלעצל לעבן סאָפּיאַניקעס (אַזוי הייסט די גאַס) און מען טײַטלט מיט די פינגער אויף דעם נאָך פון דער ווײַטן און מען גייט צו נאָענט צום דענקמאָל באַטאַפּנדיק אים גלעטנדיק אים ווי ס'וואָלט געווען יעדנס אַ טײַער אייגנטום.

דאָס האָט פּאַסירט אין יאָר 1931, דעם 23טן אַפּ־ריל.

דער ווינטער איז אַוועק און דער פרילינג איז גע־קומען. עס האָבן זיך אַ יאָג געטאָן וואַרעמע גרינגע ווינטעלעך. ס'האָט זיך אַרויסגערוקט די זון איבערן מיטן הימל צווישן די ווײַסינקע, לײַכטינקע וואָלקנ־דלעך ווי טײַבעלעך און ווי אַ גוטע באַלעבאָסטע גע־

אויף דער פאָטאָגראַפיע זעט מען דריי קינדער זיצן אויפן דענקמאָל: צוויי ייִדישע און איינס אַ פּויליש.

נומען אײַנטײלן אלעמען אויף דער ערד גרויסע כאַ־לאָקים שטראַלן. אין אָוונט פלעגן טריפן שמעקעוודיקע רעגנדלעך. איז נישט קײן וווּנדער, וואָס די שנייען מיטן אײַז האָבן זיך אַרומגעזען, אַז ס׳איז שוין צײַט זיך אָפּ־צוטראָגן. און שניי מיט אײַז איז דאַן געוועזן גאַנצע בערג. דער שווערער ווינטער האָט באַוויזן אַ סאַך אָנ־צוגרייטן.

צום ערשטן איז צעגאַנגען דער שניי אויף די בערג. דאָס וואַסער האָט זיך מיט געשריי אַרײַנגעריסן אין די דערבײַיִקע וועלדלעך, אויפגעוועקט דעם שניי, וואָס איז נאָך געשמאַק געשלאָפֿן אין שאָטן פֿון די הויכע נאָדלביימער און מען איז געמיינזאַם אַוועק צו די פֿעל־דער. הונדערטער און טויזנטער שטראָמען און ריטש־קעס זענען געפֿלאָסן אין דער ריכטונג צום טײַך. די פֿויגלען האָבן זיך מיט אַ יאָנטעוודיקער צוויטשערײַ געטראָגן אין דער הייך, באַקוקט, באַשמעקט דאָס האָב און גוטס, וואָס די שטראָמען וואַסער האָבן מיטגע־שלעפּט אויפֿן וועג, אַלע ווײַלע זיך אַראָפּגעלאָזט און אַ כאַפּ, אַ פּיק פֿון אַ נײַעם מײַכל: אַ ווערעמל, אַ סקאָ־רינקע, אַ צעפּוילט ניסל, אָדער גאָר אַ שפּענדל, אַ נעסט זיך אויסצובויען.

— און אָט זעט זיך שוין פֿון דער ווײַטן דער טײַך — די ווילענקע.

די ווילענקע האָט זיך באַצײַטנס צוגעגרייט אויפֿצו־נעמען אין אירע אָרעמס דאָס פֿרילינגדיקע האָב און גוטס.

קוידעם-קאָל האָט דער טײַך, איין מאָל בײַנאַכט ווען דער אײַז איז צעגאַנגען, אַרויסגעריסן פון די ברעגן אַ היפּש ביסל שטיינער, אָפּגעשווענקט די ליימיקע ערד און זיך צעשפּרייט אַ געלעגער העיאַד האַמעלעך. נאָך דעם האָט דער טײַך אַרויסגעריסן פונ גרונט נאָך אַ היפּש ביסל שטיינער און אויסגעבוירערט צענדליקער קעסלגריבער: זאָל זײַן נאָך ווייכער צו ליגן! ערשט איצט האָט ער שוין געגומעז אויסקוקן אויפן גאַסט.

פליסט דאָס שנייוואַסער איין טאָג, קומט צו דעם טײַך צוויי מעטער די הייך. גיך, גיך האָט ער געפּאַטשט מיט די שוימיקע כוואַליעס ווי מיט פליגלען און אַ ביסל אַ צעטומלטער, אַ בייזלעכער געפרעגט:

— נו, עפּשער וועט שוין קלעקן הײַנטיקס מאָל?

— באַלד, — האָבן געענטפערט די שטראָמען — מיר וועלן מערנישט צונויפנעמען נאָך אַ ביסל שנייוואַסער פון די פעלדער.

פליסט דאָס וואַסער נאָך אַ טאָג, קומט צו דעם טײַך נאָך דרײַ מעטער די הייך, אַז ער קריכט שוין באַלד אַרויס פון געלעגער.

— אַנו,—שרײַט ער שוין שטאַרק אין קאַס און רוישט מיט די כוואַליעס — עפּשער וועט שוין פאַרט זײַן גענוג!

— באַלד, — ענטפערן די שטראָמען, — מיר נעמען מערנישט צונויף נאָך אַ ביסל שניי פון די וועלדער. און צו אונדז זאָלסטו, ליבער טײַך, גאַרנישט האָבן, אַ

שטרענגער ווינטער געווען, בערג שניי אָנגעשאָטן און איצט יאָגט אונדז די זון ווי מיט בײַטשן...

פליסט דאָס וואַסער נאָך אַ טאָג — דעם טײַך האָט געפּלאַצט דאָס געדולד. ער קאָכט און רוישט מיט די כוואַליעס — אַז עמעצער יאָם.

— העי! — שרײַט ער צו די שטראָמען — איך האָב שוין פאַר אײַך נישט מער קיין אָרט, פליסט אײַך צו אַלדי רוכעס און פּאַרטיק!

און דאָס אייביק שמאָלע טײַכל איז פון די ברעגן אַרויס.

איבער די העכערע ברעגן פון טײַך זענען צע־וואָרפן אַ גאַנצע רײַ הילצערנע שטיבלעך פון די אָרעמסטע קוואַרטאַלן אין ווילנע. אין די טונקעלע פאַררויכערטע היימען וווינען אָרעמע מענטשן: מאַרק־הענדלער, דראָשקעער און אַרבעטסלײַט. די שמאָלינקע געסלעך און הויפן זענען שמוציקע, מיט צעבראָכענע טראָטואַרן, מיט אַן אויסגעריסענעם ברוק. הונגעריקע קעץ מיאַוקען, נישטערן אין בערג מיסט, וואָס זענען ברייטלעך צעלייגט דאָ און דאָרטן. דאָס איינציקע פאַר־געניגן פאַר די אײַנוווינער איז דער טײַך. ער באַלעבט די דאָזיקע אומעטיקע געגנט, ברענגט איר אַ גרוס פון זוניקע געגנטן, פון וועלדער, בערג און לאָנקעס.

פאַרשטייט זיך, אַז קינדער פילן זיך מיטן טײַכל

זוי מיטן בעסטן כאַוועך. אַ שמאָל טײַכל, אַ פלאַכס, אין די נידעריקע ערטער דערגרייכט דאָס וואַסער זו־מערצײַט קוים איבער די קני. קען מען זיך אין הייסע טעג פליושקען ווי אין אַ מולטער וואַסער, פישלעך כאַפּן, פּאַפּירענע שיפלעך לאָזן, וועטנדיק זיך איינער מיטן אַנדערן, וועמעס שיפל ס׳וועט איבעריאָגן, אָדער דערגיין ביז דער ווילי.

נאָר איצט איז דעם טײַך נישט געוועזן צו דערקע־נען — אַן עמעסער יאַם!

דער זיבניעריקער כאַצקעלע איז געזעסן לעבן פענצטער. דער פענצטער איז נאָך ווינטערדיק אָנגע־טאָן אין טאָפּלטראַמען. עס איז נאָך האַרט און פעסט דער ליים, מיט וועלכן די מאַמע האָט פאַראיאָרן ווינ־טערצײַט די שפּאַלטן פאַרקלעפּט. די שײַבעלעך זענען קליינע, מיט סאַזשע פאַרצויגן פונעם צעבראָכענעם איי־וועלע, וואָס רייכערט אַ גאַנץ יאָר. אין שטוב איז איצט קיינער נישטאָ. די מאַמע איז אין מאַרק מיטן קײשל פּאָמעראַנצן. זי וועט אַזוי גיך נישט קומען. כאַצקעלע קריכט אַרויף אויפן פענצטער, מיטן אַרבל ווישט ער אויס אַ שײַבל און קוקט אויף זײַן באַליבטן טײַך און ער איז שטאַלץ: סאַראַ ברייט פון אַ טײַך, סאַראַ גע־רויש! דער גאַנצער הימל שפּיגלט זיך אָפּ אינעם וואַ־סער. איצט ווילט זיך אים בלויז פאָרן אויף דעם אין אַ גרויסער שיף, אין אַזאַ שיף, וואָס פאָרט אין יענעם

לאַנד וואָס הייסט אַמעריקע, וועגן וועלכן די מאַמע פלעגט אים דערציילן.

אָט פאָרט אויפן טײַך אַ בוים, אַ ווערבע אויסגע־צויגן אין דער גאַנצער לענג, מיט די ווײַסע וואָרצלען אַרויף. עטלעכע בעלקעס פאָרן, אַ באַליע, אַ שטרויע־נער דאַך, דער שטראָם שלעפּט עס מיט אַ ריזיקער גיכקייט. און וואָס איז דאָס? כאַצקעלע האָט זיך הויך פונאַנדערגעלאַכט: אויף אַ גרויסן קלאָץ שווימט אַ הונט אַראָפּ שטראָם. דער הינט דראַפּעט זיך מיט די לאַפּעס, פאַרלירט אַלע ווײַל די גלײַכגעוויכט, וויל אַ שפּרונג טון צום ברעג און שרעקט זיך, בילט ער אויף דער גאַנצער וועלט...

דאָס האָט דער שטראָם אין אויבערשטן לויף פון טײַך אַראָפּגעריסן ערגעץ אַ טייל פון אַ דאָרף און איצט שלעפּט ער עס שטיקלעכווײַז.

אין דרויסן בײַם טײַך האָט זיך צונויפגעקליבן אַן אוילעם נײַגעריקע. מיט פאַרבראָכענע הענט און פאַר־צאָגטע פּענעמער זענען אַרומגעלאָפן די אײַנוווינער פון די באַדראָטע שטיבלעך. ס'האָט זיך פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז צוויי שטיבלעך זענען שוין פאַרגאָסן גע־וואָרן. און אין איין מינוט זענען אַלע אַרומגעכאַפּט געוואָרן מיט שרעק.

—אַרויסקלײַבן זיך וואָס גיכער! — האָט מען גע־שריגן — יעדע רעגע איז טײַער!

דאָס געשריי און געוויין פון די אָרעמע מענטשן

האָט פול געמאַכט דעם דרויסן. יעדער האָט גענומען אַרויסשלעפּן דאָס ביסל האָב און גוטס זײַנס און אַוועקשטעלן אויף אַ פּלאַץ ווײַט פון טײַך.

צווישן אַלעמען נײַגעריקע איז געשטאַנען דער צוועלפיעריקער מיעטשיסלאַוו דאַרדזשיק. זײַנע העלע גוטמוטיקע אויגן האָבן געקוקט אויף די שטראָמען פון שטײַגנדיקן טײַך. ער האָט אין געדאַנק געמאָסטן די הייך פון וואַסער און באַשלאָסן, אַז אָפּבאָדן זיך דאָ וואָלט קיין גרויסער פאַרגעניגן נישט געווען. כאָטש אַ שווימער איז ער אַ גוטער, „קלאַפּטער לייגט ער" פּונקט אַזוי גרינג ווי ער שפּילט אין פוטבאָל, וואָלט ער אָבער איצט מער כיישעק געהאַט צו דעם לעצטן.

ער דרייט זיך אום און דערזעט, ווי די מענטשן פון געסל שלעפּן די מעבל פון זייערע הײַזלעך, דערמאָנט ער זיך זײַנע אייגענע היימישע צאָרעס: קיין פאַרפּלייצונגען קומען אין זײַנע געגנטן נישט פאָר, אָבער אַנומלט האָט דער באַלעבאָס פון הויז זיי עקסמיטירט און ער, מיעטעק, מיטן טאַטן און דער מאַמען האָבן געהאַט די זעלבע צאָרעס ווי איצט די אײַנוווינער פון טײַך — מען האָט געשלעפּט די מעבל אַרויפן הויף.

מיעטעק איז צוגעגאַנגען צום ברעג, ביישעק געהאַט ערגעץ אַ לאַנגען פלאָקן צו געפינען, פּרוּוון פון טײַך אַרויסציִען אַ ביסל געהילץ וואָס שווימט אויף

העפּקער און עס צו דער מאַמען אַוועקטראָגן.

כאַצקעלען איז דערווײַל נימעס געוואָרן צו שטיין אויפן פענצטער, דער טומל פון גאַס האָט אים געצויגן צו זיך, דערציילט, אַז עפּעס קומט דאָרט פאָר אויסערגעוויינלעכס, אַז די גאַנצע שטאָט קינדער פרייט זיך דאָרט, און מיט אים וועט מען זיך שפּעטער רייצן ווי מיט אַ פאַרשלאָפענעם. הייסט עס, אַז ער דאַרף זיך אײַלן. נאָר וואָס טוט מען, אַז די מאַמע האָט שטרענג אָנגעזאָגט אין שטוב זיצן און נאָך פאַר־ריגלט די טיר פון דרויסן? ער איז אַראָפּגעקראָכן פון פענצטער, גענומען די קאָטשערע פון קיך, צוגעלאָפן צום טיר, געפּרוּווט דורכן שפּאַלט מיט דער קאָטשערע אויפהייבן דעם פאַררוקער, ס'האָט זיך פון אָרט נישט גערירט. ער האָט זיך הויך צעוויינט. אַ פאַרבײַגייער דערהערט פון דרויסן, אַ קינד וויינט — ריגלט ער אָפּ די טיר:

— וואָס וויינסטו, יינגעלע?

— איך וויל אַרויסגיין — קוקט כאַצקעלע מיט צעשטראַלטע אויגן אויף דער גאַס.

— און וווּ ווילסטו גיין?

— צום טײַך...

— ניטע! צום טײַך טאָר מען נישט — האָט דער מענטש כאַצקעלען פאַרשטעלט דעם וועג. נאָר כאַצקעלע האָט זיך אַדורכגעשטופּט דורך יענעמס

הענט און — שוין! ער איז שוין פריי ווי דער טייך. ער גייט צו אים. באַצקעלע איז אַוועק צום פרייען פעלד, צו די קוסטעס אַהינטער, צו רייסן שטעקלעך. דאָרטן איז זיין באַליבטער אָרט זומערצייט. דאָרט פּליושקעט ער זיך אין טייכל, פאַנגט פישלעך אין אַ פלעשל. דאָרט וועט ער זען מער פון אַלעמען און אַלע וועלן אים זען.

די אַלטע דווירע האָט געאיילט צוריק פון מאַרק מיטן קיישל פּאָמעראַנצן. זי האָט נאָך גאָר ווייניק פאַרקויפט. ס'וועט איר קוים קלעקן אויף אָפּצוקאָכן אַ מיטאָג פאַר איר מיט באַצקעלען. נאָר דער מיטאָג איז איר היינט נישט געלעגן אין קאָפּ. ווי אַלע איינ־ווינער פון סאָפּיאַניקעס, האָט זי געטראַכט פון דער פאַרפּליצונג וואָס לויערט. עמעס, איר שטיבעלע שטייט העכער אין געסל, דאָס וואַסער איז נאָך ווייט, נאָר מען זאָגט, בערג שניי ליגן נאָך אויף די פעלדער און אויב אַ רעגן וועט גיין ביינאַכט, וועט מען זיך מוזן אַרויסקלייבן און צוריק וועט שוין דער באַלעבאָס פון הויף נישט אַריינלאָזן: דירע־געלט קומט אים. איז זי געלאָפן, באַצקעלעס מוטער, דאָס האַרץ האָט איר געקלאַפּט ווי מיט אַ האַמער. געקומען צו לויפן צום שטוב — שלעכט, די טיר איז אָפן און קיינער נישטאָ.

— באַצקעלע! — רופט זי. עס ענטפערט איר דער גערויש פון טייך. זי האָט פאַרשטאַנען, אַז דער שטי־

פער האָט נישט געקענט רויק אײַנזיצן אין שטוב, איבערגעלאָזט אַלץ אויף העפקער און זיך אַרויסגע־ריסן. ווײַל זי איז כאַפּן און אָנלערנען, לויפט זי אַרויס אין גאַס און רופט: כאַצקעלע! קיינער ענטפערט איר נישט פון פאַרזאַמלטן עולם. דאָס מאַמע־הארץ האָט איר שלעכטס פאָרויסגעזאָגט. ווו איז ער אַהינגע־קומען?

און כאַצקעלע פאַרקריכט אַלץ ווײַטער צווישן די קוסטעס, ווו שטראָמען וואַסער האָבן זיך שוין אַרײַנגעריסן. ער וויל אַרויפקריכן אויף דעם בערגל, עס שטייט דאָרט אַ באַנק, וועט ער זיך זעצן און זען אַלץ און אַלעמען און אַלע וועלן אים זען.

נאָר אָט פילט ער ווי די ערד אונטער זײַנע פיס ווערט ווייך, ער גליטשט זיך אויס און — — — — —

דער עולם אין גאַס האָט זיך מיט אַ געוואַלד אַ לאָז געטאָן צום באַרג.

— וואָס איז געשען? — האָבן שטימען געשריגן און אַנדערע האָבן געענטפערט:

— אַ קינד איז אַרײַנגעפאַלן אין טײַך!

— געוואַלד, כאַצקעלע! — שרײַט דווירעס קאָל אַריבער אַלעמען. זי שטופּט אָפּ די מענטשן, זי שטייט בײַם ברעג און זעט צווישן די ווײַסע כוואַליעס אַ ראָזן פלעק מיט אַ גראַנאַטן ווערן גיך פאַרשוווּנדן אין וואַסער. כאַצקעלעס מאַנטעלע איז אַ ראָז געווען און זײַנע הייזעלעך גראַנאַט.

— געוואַלד! — שרײַט דווירעלע — ס'איז מײַן קינד! ראַטעוועט מײַן קינד!

און פון אוילעם האָט זיך אַרויסגעריסן נאָר איינער: דער צוועלפיאָריקער מיעטשיסלאַוו דאָרדזשיק. ער טוט אויס זײַן מאַנטל, דאָס היטל — אַ וואָרף אָן דר'ערד. איידער אוילעם גיט זיך נאָך אַ דריי אום, איז ער שוין אין טײַך; ער שווימט גיך און אַנטשלאָסן צו יענעם אָרט, וווּ דער ייִנגל איז אָקערשט פאַרשוווּנדן. די כוואַליעס רוישן אַרום אים פון אַלע זײַטן ווי רויבֿ־פייגל. מיעטעק שטויסט זיי מיטן קאָפּ און שווימט גיך, גיך. בײַם בּרעג האָבן וויינענדיקע צעשראָקענע פרויען מיט די הענט די אויגן זיך פאַרשטעלט. עס האָבן געוווּפן קוילעס צו מיעטעקן:

— שווים צוריק! וועסט אים שוין נישט אַרויס־ראַטעווען!

— די פײַערלעשער דאַרף מען רופן! די וואַסער־פּאָליציי!

— העי, ייִנגל, אַ שאָד דײַנע קויכעס, שווים צוריק!

נאָר מיעטעק האָט מיט זײַנע שלאַנקע הענט ווי מיט וועסלעס געטריבן דעם שטראָם פון זיך, אַ נורקע געמאַכט און געזוכט דעם דערטרונקענעם. עס האָט זיך געדוכט, ער באַהערשט דעם טײַך. אָבער פּלוצלונג האָט אים אַ קעסלגרובֿ געפאַנגען. ער קען זיך פון אָרט נישט רירן, ווי ער וואָלט געוואָרן צוגעוואַקסן. ער

ציט קוים דעם אָטעם. און דאָס וואַסער אַרום אים שוימט, קאָכט, דרייט זיך אין אַ ווירבלדיקן קרײַז, איין מאָל האָט נאָך מיעטעק זיך אַ ריס געטאָן ווי אַ קראַנקער פויגל און פאַרשוווּנדן אונטערן וואַסער, אויפן זעלבן אָרט וואָס כאַצקעלע...

דאָס איז די געשיכטע פון דעם דענקמאָל בײַם טײַכל. די שטאָט־פאַרוואַלטונג האָט דעם דענקמאָל געשטעלט פאַרן געלט, וואָס ס'האָבן מיטן גאַנצן האַרצן געשאָנקען די בירגער פון שטאָט אָן אונטערשיד פון גלויבן.

און פאַרבײַלויפנדיק איצט דעם דענקמאָל, פאַרהאַלט די ווילענקע אַ רעגע איר אָטעם. זי שעמט זיך געוויס פאַר דער אַוולע, וואָס זי איז באַגאַנגען אין פרילינג פון יאָר 1931. פליעסקען די קלאָרע וואַסערן פאַרבײַ דעם דענקמאָל שטיל, מען זאָל זיי נישט באַמערקן. נאָר פון צײַט צו צײַט גיט אַ שפּרונג איבערן אויבערפלאַך פון וואַסער אַ זילבערנע פלאָטקע שעמערירט אַ רעגע אין דער לופטן מיט די שופּן, מיט די גאָלדענע אויגן, גלײַך זי וואָלט געוואָלט אַ קוק טאָן אויפן דענקמאָל אין דער הייך...

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

פּרײַז 30 גר. דריטער יאָרגאַנג **№ 16.** 15 CZERWCA 1937

„Kinder - Frajnd“

DWUTYGODNIK **Wydanie B**

Adres redakcji i administracji: Warszawa 1, Miła 33 m. 24.

די נאָענטסטע אויסגאַבעס דערשיינען
אין אָקטאָבער ה. י.

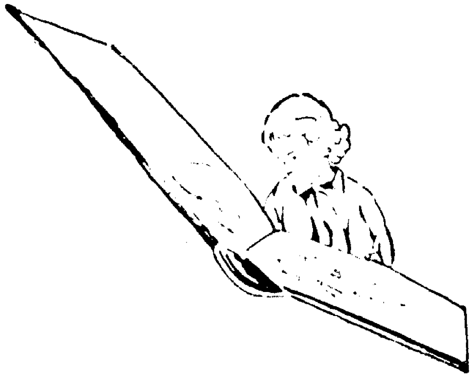

מיר אַפּעלירן צו אַלע אַבאָנענטן:

שיקט גלײַך אַרײַן דעם אַבאָנאַמענט-אָפּצאָל

שטעלט אונדז נישט אין קײן שווערע לאַגע